

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΛΗΡΕΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Φροντιστήριο Τραπεζούντας: Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας, που είχε ιδρύσει το 1682 ο μεγάλος Τραπεζούντιος δάσκαλος του Γένους Σεβαστός Κυμινήτης και λειτούργησε παρά τις αντιξοότητες μέχρι το 1922, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπτυξη των Ελληνοποντίων και στην ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης.

Κοινοβουλευτική ομάδα των Ιαπώνων: Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο ως το 1909 στην Ελλάδα ήταν η εμφάνιση της κοινοβουλευτικής Ομάδας των Ιαπώνων, πολιτικού μορφώματος υπό τον Δημήτριο Γούναρη που ιδρύθηκε το 1906. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας. Η Ομάδα των Ιαπώνων δεν μπόρεσε να επιβιώσει και διαλύθηκε το 1908.

Εθνικόν Κομιτάτον: Πολιτικός σχηματισμός –παράταξη ήσσονος επιρροής που συγκροτήθηκε κατά την εθνοσυνέλευση 1862– 1864, υπό τον Επ. Δεληγιώργη που υποστήριζε την ανάπτυξη του κοινοβουλευτισμού και τον εκσυγχρονισμό της χώρας, οικονομική ανάπτυξη και μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση και στο στρατό, πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική αυτοκρατορία.

ΘΕΜΑ Α2

- α – Σωστό
- β – Λάθος
- γ – Λάθος
- δ – Σωστό
- ε – Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο, σελ. 80: «Το τρικουπικό κόμμα...για επενδύσεις.»

ΘΕΜΑ Β2

α. Σχολικό βιβλίο, σελ. 154: «Η ΕΑΠ διέκρινε...εργατικού προλεταριάτου.»

β. Σχολικό βιβλίο, σελ. 154: «Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα...παραμεθόριες περιοχές.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1

Σχολικό βιβλίο: σελ. 148, «Στην αρχή το κράτος...ειδών πρώτης ανάγκης.»

Κείμενο Γ: Το κείμενο Γ, το οποίο προέρχεται από το βιβλίο του Michael Llewellyn Smith, «Το όραμα της Ιωνίας: Η Ελλάδα στη Μικρά Ασία, 1919 – 1922», επιβεβαιώνει και εμπλουτίζει τις πληροφορίες της ιστορικής αφήγησης, σχετικά με τις συνθήκες άφιξης των προσφύγων στην Ελλάδα και τη βοήθεια των εθελοντικών ομάδων. Στο κείμενο αναφέρεται ότι οι άντρες και οι γυναίκες με τα παιδιά μπήκαν σε πλοία χωριστά και έφθασαν είτε στον Πειραιά είτε στη Θεσσαλονίκη χωρίς αυτό να αποτελεί επιλογή τους («Οι γυναίκες... βούληση»). Για μεγάλο διάστημα ζούσαν σε σκηνές, σε πρόχειρα προσφυγικά στρατόπεδα στον ναό του Ολυμπίου Διός ή σε άλλες περιοχές («Οι γυναίκες και τα παιδιά... και σε άλλα στρατόπεδα»). Φιλανθρωπικές οργανώσεις παρείχαν είδη πρώτης ανάγκης, όπως φαγητό και κουβέρτες, μέχρι να μπορέσουν οι πρόσφυγες να πάρουν τη ζωή στα χέρια τους («...φιλόανθρωποι εθελοντές...ξανά στα πόδια τους»).

Σχολικό βιβλίο: σελ. 148 – 149, «Με την άφιξη των προσφύγων..., αποθήκες, υπόγεια.»

Κείμενο Α: Στην ιστορική πηγή του Χαραλαμπίδη από το συλλογικό έργο, «Ιστορία της Μικράς Ασίας» αναλύονται οι συνθήκες στέγασης των προσφύγων μετά την άφιξή τους στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, επιβεβαιώνεται ότι αμέσως μετά τη μικρασιατική καταστροφή σε Αθήνα και Πειραιά, όλοι οι δημόσιοι χώροι χρησιμοποιούνταν για τη στέγαση των προσφύγων, ακόμα και τα δημόσια λουτρά («Το φθινόπωρο...ανθρώπους.»). Μάλιστα, τον Σεπτέμβριο του 1922 η ελληνική κυβέρνηση ενέκρινε την τοποθέτηση κρεβατιών ακόμα και σε διαδρόμους ξενοδοχείων, αναγνωρίζοντας το στεγαστικό πρόβλημα που είχε προκύψει («Τον Σεπτέμβριο...ξενοδοχείων»). Είναι χαρακτηριστικά τα τότε στοιχεία του Δήμου Αθηνών, σύμφωνα με τα οποία το Δεκέμβριο του 1922 είχαν δημιουργηθεί 130 πρόχειροι καταυλισμοί στην πρωτεύουσα, που

φιλοξενούσαν 70.000 πρόσφυγες. Το κείμενο αναφέρει, επίσης, ότι υπό την πίεση του χρόνου ο δήμος κατέβαλε υπεράνθρωπες προσπάθειες, να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσής τους εκεί («Στις αρχές...οι πρόσφυγες»).

Σχολικό βιβλίο: σελ.149, «Επιτάχθηκαν τα άδεια σπίτια...με τους πρόσφυγες»

Κείμενο Α: Προς επίρρωση της ιστορικής αφήγησης, η μαρτυρία της προσφύγισσας Τασίας Χρυσάφη – Ακερμανίδου, η οποία εμπεριέχεται στο κείμενο Α, μεταφέρει ότι κατά την άφιξη της οικογένειάς της στην Ελλάδα χρειάστηκε να περιπλανηθούν αρκετές ημέρες, μέχρι να καταφέρουν να βρουν στέγη («Χαρακτηριστική...αρκετών ημερών.»). Τελικά, φιλοξενήθηκαν στην αυλή του σπιτιού μιας γυναίκας κάτω από την Ακρόπολη, που τους παραχώρησε την αυλή και το κοτέτσι της, το οποίο περιποιήθηκε, ώστε να ζήσουν με αξιοπρέπεια για όσο καιρό χρειαζόταν. Η οικογένεια με το νεογέννητο παρέμεινε εκεί για ένα μήνα και φαίνεται πως η επίταξη κάθε στεγασμένου χώρου ήταν πρακτικά επιβεβλημένη («Μετά από περιπλάνηση...άφιξή της στην Αθήνα»).

Κείμενο Β: Η μαρτυρία της προσφύγισσας Φιλιώς Χαϊδεμένου φωτίζει τις συνθήκες που συνάντησαν οι πρόσφυγες κατά την άφιξή τους στην Ελλάδα και ενισχύει με τη σειρά της την ανάγκη να μοιραστούν οι ντόπιοι τις κατοικίες τους με τους πρόσφυγες. Αναλυτικότερα, ο βαρκάρης που τους μετέφερε τούς υπέδειξε να κατευθυνθούν προς την κοντινότερη εκκλησία όπου διανυκτέρευσαν, μέχρι να βρουν τους συγγενείς τους («Βλέπετε εκεί...Γιάννη του Σιδέρη»). Τελικά, η οικογένεια φιλοξενήθηκε στο σπίτι των συγγενών, που διέθετε κοινόχρηστους χώρους και διέμεναν τουλάχιστον πέντε ακόμα οικογένειες, που προθυμοποιήθηκαν να καλύψουν τις πρώτες ανάγκες τους («Χτυπάω...δικούς μας»). Διαπιστώνεται, λοιπόν, η παραχώρηση στέγης των γηγενών προς τον προσφυγικό κόσμο, που διέθεσε ό,τι μπορούσε για την αντιμετώπιση της άφιξης αυτού του κύματος προσφύγων.

ΘΕΜΑ Δ1.

α) Σχολικό βιβλίο: Η κρίση κορυφώθηκε... «Γεννηθήτω φως», σελ. 209

Ανάλυση κειμένου Α: Το κείμενο του Χαλκιαδάκη επιβεβαιώνει και συμπληρώνει την ιστορική αφήγηση σχετικά με την απόλυση του Ελ. Βενιζέλου από τον Ηγεμόνα τον Μάρτιο του 1901. Στο κείμενο αναφέρεται χαρακτηριστικά η προσπάθεια του Βενιζέλου μέσα από τις στήλες του Κήρυκα των Χανίων να αποκρούσει την επίθεση του αρμοστειακού περιβάλλοντος στις αθηναϊκές εφημερίδες («Ο Βενιζέλος... τον κατηγορούσαν»). Ο Κρητικός ηγέτης είχε την άποψη ότι η επίθεση εναντίον του αποτελούσε προσπάθεια αποποίησης των ευθυνών του Πρίγκιπα, ο οποίος με τις πράξεις του όχι μόνο δεν έλυσε το Κρητικό Ζήτημα αλλά το οδήγησε και σε αδιέξοδο («Στο προσωπικό του... αποδιοπομπαίος τράγος»).

Σχολικό βιβλίο: Ο Γεώργιος ακολούθησε... κρητικής αντιπολίτευσης, σελ. 209-210.

Σχολικό βιβλίο: Κάτω από τις ... «Ηνωμένης Αντιπολίτευσης», σελ. 210.

Ανάλυση κειμένου Β: Στο κείμενο του Σβολόπουλου αναδεικνύεται η αδυναμία του Πρίγκιπα να λύσει το Κρητικό Ζήτημα ως την κύρια αιτία γιγάντωσης των αντιπολιτευτικών κινήσεων («Η αδυναμία... αντιπολιτευτική κίνηση»). Το κείμενο προσθέτει ότι ο Βενιζέλος πολιτικά απομονωμένος μετά την απόλυσή του εξωθήθηκε στην οργάνωση μιας αντιπολίτευσης με στόχο την υλοποίηση του προγράμματός του για την επίλυση του Κρητικού Ζητήματος. («Ο Βενιζέλος... δυνάμεων»). Ο Σβολόπουλος, μάλιστα, επιβεβαιώνει τη ρήξη και τη δημιουργία δύο στρατοπέδων στο νησί, καθώς ο Γεώργιος αρνήθηκε τον διάλογο και τον συμβιβασμό με την άλλη πλευρά («Η άρνηση... κρητικού λαού»).

Σχολικό βιβλίο: Έμπιστοι συνεργάτες... τον Πρίγκιπα, σελ. 210

Σχολικό βιβλίο: Στο τέλος του 1904 ... από τον Πρίγκιπα, σελ. 210

β) Σχολικό βιβλίο: Η αντιπολίτευση αποφάσισε... του Θερίσου, σελ. 210.

Ανάλυση κειμένου Γ: Το κείμενο Γ αποτελεί την προκήρυξη της Ηνωμένης Αντιπολίτευσης και εκφράζει τις σκέψεις και τις επιθυμίες των μετέπειτα επαναστατών του Θερίσου. Οι δημιουργοί της επανάστασης προσήλθαν στα Χανιά στις 26 Φεβρουαρίου 1905 και έλαβαν σοβαρές αποφάσεις σχετικά με το Εθνικό Ζήτημα της Κρήτης. Ιεραρχώντας τις προτεραιότητές τους θέτουν ως πρωταρχικό στόχο τον διαχρονικό πόθο των Κρητών για ένωση με την Ελλάδα («η επίτευξις... Ελλάδος»). Σε περίπτωση που δεν πετύχουν αυτόν τον στόχο επιδιώκουν τη μεταβολή της διεθνούς πολιτικής στο Κρητικό για να προσεγγίσουν πολιτικά την Ελλάδα («την πολιτικής... καταστάσεως»). Αναγνωρίζοντας τη δυσκολία επίτευξης και αυτού του στόχου ζητούν αναθεώρηση του Συντάγματος προκειμένου να υπάρξουν φιλελεύθερες εξελίξεις στο εσωτερικό του νησιού μακριά από τον αυταρχισμό που τώρα βιώνουν («την αναθεώρησιν... δεσποτισμού»). Διακηρύσσουν την πρόθεσή τους να υλοποιήσουν το πρόγραμμά τους ακόμα κι αν χρειαστούν ένοπλες λαϊκές συγκεντρώσεις, επιβεβαιώνοντας, έτσι, την ιστορική αφήγηση για τον επαναστατικό χαρακτήρα της προκήρυξης («δί' ενόπλων λαϊκών συναθροίσεων»). Τέλος, δηλώνουν ότι η αντιπαράθεση με τον Αρμοστή δεν έχει προσωπικό χαρακτήρα, όμως, αποκλείουν οποιαδήποτε ενέργεια για αλλαγή της εθνικότητας του Αρμοστή («δεν θέλομεν... κυβερνήτην»).